

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.890/2011/7. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Simon D. Gábor ügyvéd ügyintézője mellett a ... számú Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (címe) II. rendű, **III. rendű felperes neve** (címe) III. rendű, **IV. rendű felperes neve** (címe) IV. rendű, az V. rendű felperes neve (címe) V. rendű felpereseknek, a dr. Szűcs Andrea ügyvéd ügyintézője mellett a Szűcs Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen - akinek a pernyertessége érdekében a perbe a dr. Rácz Mária (címe) ügyvéd által képviselt UNIQA Biztosító Zrt. (címe) beavatkozott - kártérítés megfizetése iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.P.22.071/2009/61. számú ítélete ellen az I., III-V. rendű felperesek részéről 63. sorszám és az alperes részéről 64. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a III-IV. rendű felpereseknek személyenként 500 000 (ötszázezer) Ft, valamint az V. rendű felperesnek 300 000 (háromszázezer) Ft tőkét. Az alperes által az államnak külön felhívásra megtérítendő kereseti illeték összegét 426 900 (négy százhuszonhatezer-kilencszáz) Ft-ra felemeli, egyebekben az első fokú ítéletet helyben hagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 6 350 (hatezer-háromszázötven) Ft perköltséget és térítsen meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban megjelölt módon és határidőn belül - 198 000 (százkilencvennyolcezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket. Kötelezi a III-IV. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül személyenként az alperesnek 15 875 (tizenötezer-nyolcszázhetvenöt) Ft másodfokú perköltséget, továbbá kötelezi az V. rendű felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 28 575 (huszonnyolcezer-ötszázhetvenöt) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az I. rendű felperest a 2006. május hó 31. napján kezdődött szempanaszai miatt az alperes is kezelésben részesítette, melynek során a bal szem belső gyulladását késedelmesen diagnosztizálták, s ennek következtében az I. rendű felperes a látását a bal szemére elveszítette, ez a szeme azóta is fájdalmas, gyakran begyullad. Az elsőfokú bíróság az alperes kártérítési felelősségéget a 2.P.22.071/2009/37. számú közbenső ítéletében emiatt jogerősen megállapította.

A három gyermekes I. rendű felperes a káresemény időpontjában 49 éves volt. Ő 1974. évben szerzett női szabó szakmunkás képesítést, ám szakmájában soha nem dolgozott, hanem a "**H. Sz-nél**" gőzvasaló munkakörben és "**T-ben**" takarítóként foglalkoztatták. 1989-2004. között gyesen volt gyermekeivel: a II-V. rendű felperesekkel, majd elhelyezkedési lehetőség hiányában munkanélküli volt. Ekkor segélyezettként, majd álláskeresőként kapott ellátást. Kiközvetítésére nem került sor, és az ellátása 2006. május hó 29. napján szűnt meg saját kérésre, azóta jövedelemmel nem rendelkezik. Bár ismét el akart helyezkedni a "**H. Sz-nél**", de ennek érdekében a szövetkezetet nem kereste fel.

Az I. rendű felperest 2006. július hó 13. napjától magas vérnyomás miatt is kezelik, valamint 2006. év őszén egyoldali idegi hallásvesztést állapítottak meg nála, ám ez semmilyen okozati összefüggésben nincs a látásvesztéssel.

Az I. rendű felperes kertes családi házban lakik, a 270 négyszögöles kert hátsó részét a házastársával, a II. rendű felperessel művelte, ahol saját részre zöldséget termesztettek. Betegsége miatt megváltozott a szűkebb családon belüli munkamegosztás, több feladat hárul a gyermekekre, ám a korábban az I. rendű felperes által végzett nehezebb fizikai munkákat ők sem tudják elvégezni gerincbetegségük miatt. A II. rendű felperes 2007. február hónaptól külföldön dolgozott, havonta egy alkalommal járt haza. 2009. júniusában a házassági életközösségük megszakadt, azóta a II. rendű felperes a gyermekek tartásához nem járul hozzá. A III-IV. rendű felperesek után családi pótlék jár, az V. rendű felperes pedig munkanélküli ellátásban részesül. Nehezen élnek, a közüzemi számlákkal el vannak maradva. Az I. rendű felperes önkormányzati aktív korúak ellátásában 2010. december hó 22. napjától részesül. 2011. február hó 24. napjától közgyógyellátásra jogosult.

A korábban aktív és a legnehezebb házimunkát is elvégző I. rendű felperest a látásának elvesztése megváltoztatta, a házimunka végzésében, a gyermekei ellátásában, de még a bevásárlásban is akadályozott, mert nem emelhet. Mások segítségére szorul, önmagát magatehetetlennek, kiszolgáltatottnak érzi, a közlekedésében is akadályozott. Korábban a gyerekekkel járt túrázni, biciklizni, aminek a lehetősége megszűnt számára. A szeme miatt uszodába, strandra sem mer menni. Nála 2008. augusztusában kevert szorongásos és depressziós zavart diagnosztizáltak. A szemére és a pszichés betegségére is rendszeresen gyógyszereket szed, aludni nem tud. Az I. rendű felperes a bal szeme látóképességének elvesztése miatt önmagát csökkentértékűnek érzi, őt a kudarcélmény telítettsége és szorongásos tünetképzés jellemzi. Az egzisztenciális szorongás, mint neurotikus jegy is észlelhető nála.

Elmekóros tünetként jelentkezik gyengültebb kapcsolatteremtési és együttműködési készsége, spontán terelődő és nehezen rögzíthető figyelme, rendkívül terjengős előadásmódja, gyorsult gondolkodása és lelki működése, részleges betegségtudata, érzelmi és indulati esendősége, ingerlékenysége, közérzetzavara, hangulatzavara, szorongása, felhangoltsága, alvászavara, gyengült kritikai funkciói, fokozott beszédkésztetése és aktivitása. Az elmebetegség és a bal szem látóképességének elvesztése között okozati összefüggés nincs, ám a szorongásos, depresszív jellegű és gyógyszeres kezelést igénylő ideggyengeség a bal szem látóképességének elvesztése miatt alakult ki. A szemészeti státusza miatt az I. rendű felperes végezhet könnyű fizikai és szellemi munkát, akár az eredeti foglalkozását is. Az egyszemes látáshoz néhány hónap alatt hozzá lehet szokni, de a látótér beszűkülése miatt a mindennapi tevékenység és a közlekedés nagyobb figyelmet igényel. Az I. rendű felperes maradandó károsodása végleges, műkönnny alkalmazására is kényszerül, ám páraelszívó és állandó, valamint a megszokottól erősebb villanyfény, valamint a légtisztító berendezés használata nem indokolt. A látásvesztéssel nincs kimutatható összefüggésben a hajhullása, s nem teszi lehetetlenné a saját kezűleg történő pedikűrözést sem. Ő otthonülő életmódra, bezártságra nem kényszerül, fokozott figyelem mellett az utcai gyalogos és tömegközlekedésben részt tud venni. Hivatásos jogosítványt nem szerezhet, de a gépjárművezetésből sincs kizárva. A szakmájában való elhelyezkedését egyszemes látása annyiban befolyásolja hátrányosan, hogy térlátása kiesett, továbbá a varrógépen történő dolgozás veszélyes munkát jelent a sérülés nagyobb lehetősége miatt. Könnyebb fizikai megterhelést igénylő háztartási, házkörüli és mezőgazdasági munkát is végezhet, valamint el tudja látni a hasonló megterhelést jelentő gyermeknevelési feladatokat is. Kisegítőre csak a nagyobb fizikai igénybevételt jelentő munkák végzésénél szorul. Nagy erőfeszítéssel, hirtelen mozgással járó sportolási, szórakozási és szabadidős tevékenységet nem végezhet, az állapota ezért életvitelében, életmódjában közepes fokú korlátozást jelent. A bal szem teljes látásvesztése 24 %-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodást jelent, ami a pszichés tünetek figyelembevételével 30 %-ra tehető, ez pedig 40 %-os munkaképesség-csökkenésnek felel meg.

A III-V. rendű felperesek pszichés állapotában az édesanyjuk látóképességének bal szemére történt elvesztése kimutatható károsodást nem okozott. A családi életben korábban felvállalt anyai szülő szerep helyettesítése a családi munkák során az, ami újdonság a számukra.

A felperesek módosított keresetükben az I. rendű felperes javára 8 000 000 Ft, a II. rendű felperes javára 500 000 Ft, míg a III-V. rendű felperesek javára személyenként 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest annak 2006. szeptember hó 16. napjától esedékes kamataival. Ezen túlmenően az I. rendű felperes

- jövedelem-veszteség címén 3 327 064 Ft tőke és ennek 2009. január hó 23. napjától esedékes kamatai, valamint 2011. június hó 1. napjától havi 38 970 Ft járadék,
- háztartási kisegítés címén 2006. szeptember hó 16. napjától havi 35 100 Ft járadék,
- a rezsi többletköltsége miatt 652 293 Ft tőke és annak 2009. január hó 23. napjától esedékes kamatai, valamint 2011. június hó 1. napjától havi 13 038 Ft járadék,

- a telefonhasználat többletkiadása miatt 223 250 Ft és annak 2009. január hó 23. napjától esedékes kamatai, valamint 2011. június hó 1. napjától havi 5 000 Ft járadék,
- a közlekedési többletkiadás miatt 2006. október hó 1. napjától havi 4 200 Ft járadék,
- üzemanyag többletköltség miatt 31 985 Ft tőke és ennek 2007. augusztus hó 20. napjától járó kamatai,
- vizitdíj címén 6 000 Ft tőke és ennek 2007. augusztus hó 20. napjától járó kamatai,
- gyógyászati segédeszköz költségeként 55 900 Ft tőke és ennek 2006. december hó 13. napjától járó kamatai, valamint 106 184 Ft tőke és ennek 2008. április hó 21. napjától járó kamatai,
- a műtétet követően szükségessé vált páraelszívó miatt 29 999 Ft és kamatai,
- a gyógyszerköltség miatt 100 000 Ft és 2011. szeptember hó 16. napjától havi 2 200 Ft járadék,
- jogi tanácsadás címen 25 000 Ft tőke és ennek 2007. június hó 5. napjától járó kamatai,
- a pedikűr költsége miatt 2011. június hó 1. napjától havi 3 000 Ft járadék,
- a balesetbiztosítás költsége miatt 50 083 Ft tőke és ennek 2010. március hó 15. napjától járó kamatai, valamint 2011. január hó 1. napjától havi 1 727 Ft járadék megfizetésére is igényt tartott.

Az alperes ellenkérelmében az I. rendű felperes nem vagyoni kárigényét 2 000 000 Ft-ot meghaladóan, a többi felperesek nem vagyoni kárigényét pedig teljes egészében kérte elutasítani. A háztartási kisegítő miatti járadékot havi 10 000 Ft-ban elfogadta, továbbá nem vitatta a közlekedési többletkiadás, a vizitdíj, a 2 db optikai szemüveg, a gyógyszerköltség és a jogi tanácsadás címen érvényesített követelést, amelyet meghaladóan ugyancsak a kereset elutasítását kérte. A beavatkozó ezzel egyezően nyilatkozott.

Az elsőfokú bíróság a 61. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 5 814 569 Ft-ot, s ebből 4 000 000 Ft után 2006. szeptember hó 16. napjától, 55 900 Ft után 2006. december hó 13. napjától, 25 000 Ft után 2007. június hó 5. napjától, 6 000 Ft után 2007. augusztus hó 1. napjától, 31 985 Ft után 2007. augusztus hó 20. napjától, 106 184 Ft után 2008. április hó 21. napjától és 1 589 500 Ft után 2009. április hó 1. napjától járó késedelmi kamatát, valamint 2011. november hó 1. napjától havi 26 400 Ft járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A II. rendű felperest 30 000 Ft, míg az alperest 348 900 Ft le nem rótt kereseti illeték külön felhívásra való megtérítésére kötelezte, továbbá kötelezte az alperes 138 088 Ft állam által előlegezett költség megtérítésére is azzal, hogy a le nem rótt illetéket és előlegezett költséget az állam viseli, illetőleg a felek a perköltségüket maguk viselik.

Határozatának indokolása szerint a kereset szerint marasztalta az alperest az egyes általa is elismert vagyoni kártérítési követelésekben.

A Legfelsőbb Bíróság PK 46. számú állásfoglalása értelmében a baleset következtében munkaképtelenné vagy csökkent munkaképességűvé vált személy által kártérítés címén

igényelt járadék összegének meghatározása szempontjából a baleset előtti átlagkeresetet, illetőleg ennek a munkaképesség-csökkenés mértékéhez igazodó része és a társadalombiztosításról szóló jogszabályok alapján a folyósított társadalombiztosítási ellátás között mutatkozó különbözetet kell olyan kárnak tekinteni, amelyet a balesetért felelős személy a felelőssége arányában köteles megtéríteni. Az I. rendű felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy az alperes károkozó magatartása folytán legalább a minimálbérnek megfelelő mértékű jövedelemtől elesett, és hogy a kárigénye indokaként megjelölt, eredeti szakképesítésének megfelelő munkakörében történő elhelyezkedése az okozott kár miatt maradt el. Az I. rendű felperes a szakmájában soha nem dolgozott. A munkanélküli ellátás megszüntetésekor a foglalkoztatására semmilyen reális lehetősége nem volt, mert a munkaügyi központ sehová nem közvetítette ki, ő a **"H. Sz."** ismételt foglalkoztatása érdekében nem kereste fel, és a női szabóként történő elhelyezkedését a szakmai gyakorlat hiánya akadályozta. Emiatt tényként állapítható meg, hogy az I. rendű felperest a szakmája gyakorlásától nem a perbeli káresemény fosztotta meg, ezért nem azzal okozati összefüggésben hiúsult meg az abból származó jövedelem megszerzése. Részére az egészségi károsodását megelőző időponthoz képest keresetvesztés nem volt megállapítható, ezért az e címen érvényesített kárigény iránti keresetét az elsőfokú bíróság elutasította.

Az I. rendű felperes háztartási kisegítésre való rászorultsága nem vitatható, viszont az összegszerűség meghatározásánál szempont, hogy a rászorultságnak csak egyik oka az egészségkárosodás, míg további okként jelentkezik, miszerint a II. rendű felperes külföldi munkavállalása és elköltözése miatt magára maradt. Ezen körülmények miatt ezt az igényt 2006. szeptember hó 16. napjától havi 20 000 Ft-ban találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság, míg a keresetet ezt meghaladóan elutasította. A járadék 2011. október hó 31. napjáig lejárt összege 1 230 000 Ft és annak 2009. április hó 1. napjától járó kamatai.

A rezszi többletkiadás tipikusan akkor érvényesíthető, ha nincs olyan, az I. rendű felperessel együtt lakó hozzátartozó, akire tekintettel a lakásban egyébként is fűteni és világítani kell, illetve az otthon tartózkodása és az emiatt felmerült többletfogyasztás okozati összefüggésben van az alperes károkozó magatartásával. Az 1989. év óta otthon tartózkodó I. rendű felperes és elhelyezkedésének az alperes károkozó magatartásával összefüggésbe nem hozható hiánya, valamint az, hogy ő otthonülő életmódra, bezártságra nem kényszerül, önmagában kizárja az okozati összefüggés hiánya miatt az alperes felelősségének a megállapíthatóságát a rezsiköltségek bizonyított emelkedése ellenére, ezért az elsőfokú bíróság ezt a kárigényt is elutasította.

A mobiltelefon többletköltsége, a balesetbiztosítás költsége és a páraelszívó vételára miatti követeléseket alaptalannak, míg 31 985 Ft utazási költséget alaposnak talált az elsőfokú bíróság.

A 2011. november hó 1. napjától esedékes havi 26 400 Ft járadék magában foglalja a háztartási kisegítés 20 000 Ft-os, a közlekedési költség 4 200 Ft-os és a gyógyszerköltség 2 200 Ft-os összegét.

A testi épséghez és egészséghez való jog megsértése önmagában megalapozza a nem vagyoni kártérítést. Az I. rendű felperes esetében értékelni kellett azt is, hogy a testi sérüléshez olyan következmények társultak, amelyek pszichéjében, életvitelében is eredményeztek negatív változást, maradandó egészségkárosodása a személyiségére is negatív hatást gyakorolt. A káresemény bekövetkezésekor 49 éves I. rendű felperes egészségkárosodásának és munkaképesség-csökkenésének mértékére, azok véglegességére, a megszokott életvitelében és az élete minden területén bekövetkezett hátrányos változásokra, a mindennapi életének akadályoztatására, az élettevékenységének jelentős korlátozottságára, s a jövőre nézve olyan lehetőségek feladására, amelyekkel a hasonló korú egészséges emberek élhetnek, az elsőfokú bíróság 4 000 000 Ft-ot és annak kamatait találta megfelelőnek az őt ért nem vagyoni hátrány enyhítésére, az általa elszenvedett sérelmek kompenzálására, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította.

A II-V. rendű felperesek esetében az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy ők nem szenvedtek a perbeli káresemény miatt nem vagyoni sérelmet. A II. rendű felperes 2007. január hónaptól a családjától külön él, a házassági életközösség is megszakadt, ezért alaptalan volt a követelése. A III-V. rendű felperesek pszichés hátrányt nem szenvedtek, és az életminőségük, a szabadidő eltöltésük megváltozása nem volt olyan körülményként értékelhető, amely a nem vagyoni kárigényüket megalapozhatta volna. Önmagában a családi munkamegosztás számukra hátrányos megváltozása, a háztartási munkákban történő nagyobb mérvű részvételük nem alapozta meg a nem vagyoni kárigényüket, ezért az ő keresetük is elutasításra került.

Az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a Pp. 81. §-ának (1) bekezdés szerint, a pernyertesség arányának figyelembevételével határozott úgy, hogy a felek a saját perköltségüket maguk viselik. A le nem rótt kereseti illetéket az alperes a marasztalás összege után, a II. rendű felperes pedig az elutasított követelés után viseli, míg ezt meghaladóan az I., III-V. rendű felperesek személyes költségmentessége miatt az állam. Az állam által előlegezett, s a kárigény jogalapjának alátámasztása körében felmerült 41 800 Ft szakértői költséget, valamint a pervesztességével arányban további 91 288 Ft-ot az alperes köteles megfizetni, míg az ezt meghaladóan előlegezett költséget a felperesek személyes költségmentessége miatt az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I., III-V. rendű felperesek és az alperes terjesztettek elő fellebbezést.

Az I., III-V. rendű felperesek a fellebbezésükben az ítélet részbeni megváltoztatását kérték, így az I. rendű felperes javára megítélt kártérítés összegét 11 190 364 Ft-ra és járulékaira, a járadék összegét pedig 93 508 Ft-ra felemelni, továbbá az alperest kérték a III-V. rendű felperesek javára személyenként 1 500 000 Ft nem vagyoni kártérítésben és annak 2006. szeptember hó 16. napjától járó késedelmi kamataiban marasztalni. A közbenső ítéletre tekintettel sérelmezték a III-V. rendű felperesek keresetének az elutasítását, hiszen a nekik a károkozás ténye egyszer már jogerősen megállapításra került, amelyet a hátrányosan megváltozott életük indokol. Az I. rendű felperes tekintetében alacsonynak tartották a nem vagyoni kártérítés 4 000 000 Ft-os összegét, ezért azt 5 000 000 Ft-ra kérték felemelni az elsőfokú eljárásban is előadottakra tekintettel. A háztartási kisegítő napi két óra

időtartammal számított költségére a "**K. A.**" Bt. árai alapján a becsléssel megállapított havi 20 000 Ft-tal szemben havi 35 100 Ft-ra, a rezsi többletkiadása miatt - mivel az I. rendű felperes az állapota miatt többet tartózkodik otthonában - havi 13 038 Ft-ra, a munkabér kiesése miatt pedig az elsőfokú eljárásban kifejtetek miatt követelt összegre tartott igényt.

Az alperes a fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatásával az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét 2 000 000 Ft-ra, a háztartási kisegítő miatti járadék összegét pedig havi 10 000 Ft-ra kérte leszállítani, mert ezek elsőfokú bíróság által megítélt összege eltűzött volt.

Az I., III-V. rendű felperesek, ahogy az alperes is a fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték annak az ellenfél fellebbezésével érintett részében.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű felperes javára 3 199 569 Ft kártérítést és annak kamatait, valamint havi 16 400 Ft járadékot megállapító, a II. rendű felperes keresetét elutasító, s a III-V. rendű felperesek keresetét 1 500 000 Ft követelést meghaladó részben elutasító rendelkezéseit. Az I. rendű felperes és az alperes a fellebbezését alaptalannak, míg a III-V. rendű felperesek fellebbezését részben alaposnak találta.

Az eljárás jelen szakában a kereseti követelés jogalapja a jogerős közbenső ítéletre tekintettel nem volt vitatható.

Az I. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítéssel - amelynek összegét az I. rendű felperes felemelni, az alperes pedig leszállítani kérte - összefüggésben az első fokú ítélet indokolását maradéktalanul osztotta az ítélet tábla. Az erre vonatkozó döntés helytállóságának alátámasztására a Debreceni Ítélet tábla Pf.II.20.212/2011/4. számú - 2009. szeptember hó 27. napján kelt - ítélete hívható fel, amely kamat nélkül 4 000 000 Ft kártérítést ítélt meg az ottani felperesnek azért, mert egy 2005. január hó 1. napján tartott szilveszteri összejövetelen pirotechnikai eszköz szabálytalan használata következtében a 29. éves nő károsult jobb szemén a lencsét és az üvegtestet el kellett távolítani, valamint műlencsét kellett beültetni. A látóképesség emiatti 35 %-os csökkenése az össz-szervezeti munkaképesség 40 %-os csökkenését eredményezte, valamint pszichés károsodást is okozott. Gyakorlatilag a státusza - a munkaképesség-csökkenés mértékére is kiterjedően - azonos az I. rendű felperesével azzal az eltéréssel, hogy az ellenoldali szem sérült. Nem vitatva, hogy az öt érzékszerv közül a legjelentősebbet veszítette el részlegesen az I. rendű felperes, a javára megítélt nem vagyoni kártérítés az arányosság és a mértéktartás, valamint az egységes megítélés követelményének az előbb írtak miatt megfelelt.

A III-V. rendű felperesek fellebbezését részben megalapozottnak találta az ítélet tábla. Az elsőfokú bíróság a 37. sorszám alatt meghozott jogerős közbenső ítéletében megállapította az alperes teljes kártérítő felelősségének fennállását az őket ért nem vagyoni kárért. A Pp. 213. §-ának (3) bekezdése szerint hozott közbenső ítéletben a bíróság a kártérítési perben eldönti a kár bekövetkeztét, a beállott kárnak az alperes felelősségét megalapozó

magatartással való okozati összefüggését, a felróhatóságot és az esetleges kármegosztást. Kétségtelen, hogy a közbenső ítélet jogereje nem vonja maga után feltétlenül a kereset mennyiségi teljesítését. Előfordulhat ugyanis, hogy az összecszerúségre vonatkozó bizonyítás során az nyer megállapítást, miszerint a felperes kára már megtérült vagy beszámítás annullálja a követelést, illetőleg más kötelemszüntető tény vezet a kereset elutasításához. A perbeli esetben viszont ennek nem volt helye, s a közbenső ítélet meghozatala után önmagában azért nem volt a III-V. rendű felperesek keresete elutasítható, mert a bíróság utólagos következtetése szerint nincs káruk, hiszen ennek bekövetkezte egyszer már jogerősen megállapítást nyert.

Az ítélet tábla meggyőződése szerint a III-V. rendű felperesek károsodása kétségtelenül megállapítható a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján. A III. rendű felperes 13 éves, a IV. rendű felperes 10 éves és az V. rendű felperes 17 éves volt a kár bekövetkeztekor. Azt az elsőfokú bíróság is megállapította, miszerint az életük negatív irányban változott meg: módosult a szabadidő eltöltésük annak következtében, hogy a családi munkamegosztásból nagyobb teher hárult rájuk. Azt osztja az ítélet tábla, hogy ez utóbbi a szocializációs folyamat részeként is tekinthető, hiszen egy 13 éves lányt és egy 17 éves fiút már valamelyest be lehet és be is kell vonni a háztartási munkákba, míg egy 10 éves gyermeknél ez még nem egyértelmű. A gyerekek alkalmazkodtak a kialakult helyzethez, a személyes meghallgatásuk során előadták, hogy ki mit csinál, amelyből megállapíthatóan a legnagyobb teher - részben talán a neve miatt is - a III. rendű felperesre hárult. A III-V. rendű felperesek károsodása leginkább ott érhető tetten - ami a megváltozott helyzetükből fakad -, hogy az édesanyjuk a látásvesztéssel egyidejűleg pszichés károsodást is szenvedett, miáltal a gyerekeknek is ezzel a depressziós állapottal együtt kell élniük, ami a köztudomás szerint sem jelent a részükre harmonikus családi légkört, valamint esetenként nem az életkoruknak megfelelő feladatok ellátására kényszerülnek (így pl. a III. rendű felperes intézte a hivatalos teendőket, töltötte ki az ehhez szükséges hivatalos iratokat, vállalva az ezzel járó felelősséget, illetőleg segítette az öccsét a tanulásban). Ezen körülményekre figyelemmel az ítélet tábla differenciált összegben állapította meg a javukra járó nem vagyoni kártérítés összegét: a III-IV. rendű felpereseket ért kárt azonos összegben, míg az V. rendű felperest ért kár összegét ehhez képest alacsonyabb összegben határozta meg a jelenlegi ár- és értékviszonyok alapján, azaz késedelmi kamatfizetési kötelezettség előírása nélkül.

A vagyoni károk vonatkozásában alaptalan volt az I. rendű felperes és az alperes fellebbezése. Az elmaradt jövedelem vonatkozásában a felperes a fellebbezésében is Istenes Eszterre hivatkozott, akinek igazolása szerint 1993-2006. évek között az I. rendű felperes varró munkát végzett a részére, amiért őt természetbeni juttatásban részesítette. Ez azonban nem volt rendszeres jövedelemnek tekinthető, ahogy arra is alkalmatlan volt, hogy a minimálbér alapulvételével járadékot lehessen megállapítani. A Ptk. 357. §-ában foglalt feltételek nem nyertek igazolást, ebből következően helyesen utasította el az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség elmulasztása miatt az I. rendű felperes ez irányú követelését. A rezsiköltséggel összefüggésben a 45. sorszámú jegyzőkönyvben az I. rendű felperes úgy nyilatkozott, hogy a kiadások növekedését a villanyszámla tekintetében tudja csak felhozni, ami kb. havi 5 000 Ft többletköltséget jelent. Éppen ezzel a tétellel kapcsolatban állapította meg a szakértő az igény alaptalanságát, mert a látás részleges -

fél szemre történő - elvesztése nem indokolt nagyobb, erősebb világítást. A háztartási kisegítő igénybevételének szükségessége a szakvélemény alapján megállapítható volt, mert az I. rendű felperes a nehéz fizikai munkákban segítségre szorul. Maga az I. rendű felperes az 55. sorszám alatti szakvélemény szerint úgy nyilatkozott, hogy még port sem tud törölni, mert ízületesek az ujjai. Nála 2003. október hó 18. napján diagnosztizáltak az ujjainak ízületében Herberben és Bouchard csomókat, amelyek nem csak a nehéz, hanem még a finom munkák végzését is befolyásolják. A kézízületi elfajulása tehát 2003. év óta ismert, az semmilyen okozati összefüggésben nem áll az alperes károkozó magatartásával, amire tekintettel is indokolt volt a háztartási kisegítésre szükséges időtartam megosztása, s csak részlegesen az alperesre terhelése. A szakértő a kisegítés indokolt óraszámát nem határozta meg (ez nem is az orvosszakértő feladata volt), s az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor ezt becsléssel állapította meg a helyi viszonyokra vonatkoztatott összeg alapulvételével. Ezen összegnek sem a leszállítására, sem pedig a felemelésére nem látott okot az ítéletábra a felek fellebbezéseiben írtakkal ellentétben.

Az ítéletábra a fenti kiegészítésekkel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, s a III-V. rendű felperesek javára a rendelkező részben meghatározott kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, aminek következtében szükséges volt módosítani az alperes által megtérítendő le nem rótt kereseti illeték összegét is.

A fellebbezési eljárásban az I. rendű felperes és az alperes viszonylatában az alperes nagyobb részben lett pervesztes, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint köteles az I. rendű felperes javára perköltséget fizetni, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján határozott meg az ítéletábra. A III-V. rendű felperesek és az alperes viszonylatában a III-V. rendű felperesek lettek nagyobb részben pervesztesek, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése értelmében ők kötelesek az alperes javára perköltséget fizetni, amelynek összegét ugyancsak az előbb felhívott rendelet szerint állapította meg az ítéletábra. A felperesek személyes költségmentessége és a per tárgyi illeték-feljegyzési jogos volta miatt le nem rótt, s a pervesztességéhez igazodó fellebbezési eljárási illetéket az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles megtéríteni. A személyes költségmentesség kedvezményében részesült I., III-V. rendű felperesek pervesztességével arányos s le nem rótt fellebbezési eljárási illeték a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Debrecen, 2012. május hó 17. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Drexlerné dr. Karcub Edit sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -